

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Május' 29-dikén, 1821.

Brasilia és Portugallia.

Londonban a' Ministeri Kurir környüállásos tudósítást közöl a' Brasiliában eléfordult nagy felfordulásról: —“

„Manchester nevü postahajó (úgy mond) Febr. 17-dikén Rio-de-Janeiróba a' Bahiai revolúciónak hírével megérkezvén, ez ott nagy lármát okozott és többféle bizontalan híreket gerjesztett, mint az efféle történetek a' népmozgások' idején közönségesen szoktak. A' bizontalanokodás több napokig, (Febr. 22-dikéig) tartott, a' melly napon a' Bahiai volt Kormányozó Gróf Palma megérkezvén, 24-dikben egy, 18. diktól szolló Dátumú végzés jött ki a' Királytól, melynek e' volt a' foglalata: „Ö Felsege azon környüállásokat, melyek közzé a' Monarkhia helyheztedött, tekintetbe vévén s a' nép' boldogságáról gondoskodván, meghatározta, hogy a' fiát Don Pedrót Portugalliába küldje a' végre, hogy a' csendességnek helyreállítatására kivántató eszközöket megrendelje s végrehajtassa, a' visszaéléseket eltörölje, a' lakosoknak panaszait meghalgasza, s a' Constitúziót megerössittse. De meggondolván azt is, hogy a' Portugalliai törvények és intézetek, nem alkalmazhatónak Brasiliára s az Atlanticum tengeren-túl lévő egyéb tartományokra is éppen úgy, mint Portugalliára: erre nézve úgy rendeltét tett Ö Felsege, hogy az Azo-

resí, Madcirai, Brasiliai s egyéb Municipálitások küldjenek Követeket Rio-de-Janeiróba a' végre, hogy a' Cortesek által Lisbonában elfogadtatott Constitúción tétetődő változtatások felett, a' mellyek szükségeseznek találtathatnak, tanácskozzanak.“ Egy második Dekretoma által Biztosságot nevezett ki Ö Királyi Felsege a' végre, hogy addig is, míg ezen Követek összeüglekezhethnének, ezen tárgyakkal foglalatoshodjék. Azt mondják, hogy a' Királynak ezen két Dekretumai sok féle békételenkedést gerjesztettek a' nép közt, s magános levelek jelentik, hogy a' revolúciót kívánók' reménségének s ohajtásainak illy módon történt semmivétetettödése, azon Gróf Palmellának, a' Portugalliai volt Kormányozónak, a' ki onnét nem régen érkezett meg Rio-de-Janeiróba, és Gróf Arcósnak, a' Pernambukói volt Kormányozónak, vagy az ő befolyásaiuknak, tulajdonított.

„Febr. 26-dikára virradó reggel a' fegyveres sergek lábra kerekedtek, s a' Batalionok a' Regimenteknek Májorjaik által vezéreltetvén, a' Roscio nevü piacot eltöltötték, s az oda menő minden nyílásokat, ágyukkal megrakták. Nem soká megjelent köztök a' Koronaörökös, s illy kiáltással fogadtatott: „Éljen a' Király! Éljen a' Constitúció“ — s a' theatrom' ajtaja felett lévő folyasóra felmenyén, onnét a' Királynak egy, Febr. 24-dikén költ Dekretomát felolvasta: de ebben is több

))

olly helyek találtatván, mellyek a' Fejedelem (Souverän) népnek nem tettettek, ez ő Királyi Herczegségét arra kényszerítette, hogy a' Királyi palotába mennyen vissza, s a' Dekretomon tétessen változásokat. A' Princz engedelmeskedett, s a' megváltoztatott Dekretummal nem soká vissza érkezett, a' melly ekképpen, a' piacon összesereglett Strázsamesterek's Káplárok' helybehagyását tellyesen megnyerte. A' Dekretum' foglalatja ezen megváltoztatott formában e' volt: „Király ő Felsége, minekutánna minden eszközöket megpróbáltatott volna a' végre, hogy a' Lisbonai Constitúció a' Brasiliaival egygyeztethesse, meggyőzöttetett affelől, hogy alattvalóinak leghasznosabb leszen, ha a' Lisbonai Constitúciót adja nékiek: ehez képpest ezt megerősítvén parancsolja, hogy ez, minden Státusaiban elfogadtassék — a' melly más szókkal annyit tesz', hogy ő Felsége olly rendeléseket, mellyek egészen még tudtára sincsenek, sankeziónál, megerössit. És, mint ha a' Királyi méltóság még ezzel se lett volna eléggé megméltatlanitva s eléggé meggyaláztatva, a' Princz ezen Dekretomot hallható hangon kénytelenített felolvasni, s a' Constitúciót a' Bibliára való megesküvés által megerössitvén, azt aláirta, s aláírását a' folyasóról az összeseregelve lévő népnek megmutatta.

„Mi nem adnánk ezen dolgoknak hitelt, ha a' tudósítást valóságos nagy tiszteletű kezek által iratott levelekben nem vettük volna. De e' még nem vala elég. A' Királynak azt is meg kelle tenni, hogy egy egészen új Ministeriumot, mellyet Rebellesek taszítának reá, elfogadjon. Nevezetesebb tagjai ezen Ministeriumnak a' következők: „Vice-Admirális Quintilla Belső Minister; Vice-Admirális Torres Tengeri Minister; Ferreira külső

dolgokra ügyelő Minister; Gróf Louza Diego Financziái Minister; Perreira-da-Cunha Policziai Felvigyázó; Gomez Kincstármeister; Silva Lisboa nyomtatásra ügyelő Minister's a' többi. Ezen Ministereknek ki neveztetését nagy elragadtatással fogadta a' nép. A' külső dolgokra ügyelő Minister ott mindjárt beszédet intézvén a' néphez, olly szerencsés volt, hogy ő is megnyerte annak helybehagyását. Ezek után eloszlottak a' sergek, s a' nép is honnyába takarodott. Délben 12 órátyban bėjött a' Király is, a' Koronaörökössele fedetlen hintóban ülven, a' San-Christophói kastélyból a' városba; s hintójából a' lovak kifogattatván, elébb fejár azután fekete emberek által vonattatott. Király ő Felsége egész familiájával együtt megmutatta magát az ablakokból a' népnek, s mint mondják, minden megtörtéente helybehagyását adta, de roszszúl és nagyon elkedvetlenülülve látszott lenni. Estve theatromra ment ő Királyi Felsége, a' hol Aschenbrödel (Hamúhutykát) jádzották. A' fatalis nap' lármáinak estve a' város' közönséges megvilágosittatása vetett véget. Magános tudósítások szerént Brant nevű Generálist elfogtak Rio-de-Janeiróban, azért, hogy olcsárló módon szollott az ott lévő katonaságról! Tudni illik, minthogy úgy látszott, hogy a' Rio-de-Janeirói katonaságot az által nyerték-meg az ott lévő revolúciós indulatú kereskedők a' magok részekre, hogy egy jó summát (mint mondják 12,000 font Sterlingekeket) osztottak ki köztök — tehát ezt a' nevezett Generális hallván, azt mondta, hogy ugyan azon katonaságot a' következő napon fél annyi pénzel az ellenkező részre is meg lehetett volna nyerni.

„Egy Ánglus kereskedővel, ezen lármák' alkalmatosságával a' Roscio piacza nagyon rútul bánt a' nép; végre ki akar-

ták szekeréből is rántani, és hogy a nép dühétől megmenekedhetett, csak egy Generális védelmezésének köszönheti.

Egy más Rio-de-Janeirói tudósításban, a mely Februarius 27-dikén indult illy környülállások fordúlnak elé ezen erőszakoskodásokról: —

„Az özszeesküdttek plánuma szerint csak Márczius 1-ső napján kellett volna kiütni a revolúciónak: hanem minthogy már fel vala fedeztetve, s minthogy az Országglószék őket 26-dikban el akarta fogatni, s ők ezt megtudták: tehát arra határozták magokat, hogy hamarabb hozzá fogjanak a dologhoz. Sőt erőssítik, hogy az özszeesküdttek közül egygyik az egész plánumot közlötte volt a Koronaörökssel, arra kérvén egyszersmind a Princzet, hogy tellyességgel meg ne ijedjen, mivelhogy a Braganzai Háznak tagjai között egynek se fog legkissebb bántódása történni. —

„Az Özszeesküvésnek fejei ezek: Goiz, a ki régen, mint Oberstlieutenant, dicséretesen szolgált; Da-Costa, Major a 11-dik Regementben, kit a katonák nagyon szeretnek; Pimenta, volt Májor a Déli Osztálynál; Cepriano, Ágyúzó Hadnagy; Padoa, Májor; Sjlvia, Papiszemély; Mocamboa, Tudós; és egy Advokátus. —

„A Koronaörökös minden kísérok nélkül jelent-meg a sergek között, s minekutánna magát úgy nyilatkozattatá ki, hogy a Constitúciónak pártját fogja, olly nagy örvendezéssel fogadtatott, hogy a kiáltozás megszire hallott a városon kívül is. De csakugyan még is több izben kimenni kéntelenített ő Királyi Herczegsége a kastélyba, hogy az Attyától né-melly változtatásoknak, mellyeket a nép hívánt, megerössítettését megnyerje. A theatrom' épületébe kézi nyomtató sajtót s betű szedő állást is tettek volt bé, a

végre, hogy a Király Dekretomát, melly által a Portugalliai Constitúciót minden feltétel nélkül megerössítette, annál hamarabb a közönség elejébe bocsáthassák. —

„Midőn későbbre a Királyi Familia a városba bejött, a hintó elébb Fejérek az után, minekutánna azok a nagy meleg miatt kifárodtak, Feketék által vonattatott, a mely utolsók nem igen diszes parádét tettek. A Király nagy nyughatatlankodásban látszott lenni; szemei könnyeztek; a Koronaörökös Princznek kezét, mint görcs miatt szenvedő ember, megszorítva tartotta. A palotához megérkezvén, olly halovány és bádjadtt volt ő Felsege, hogy csak nem másoknak kellett a grádicson felemelni. Hanem félórányi nyúgvás után csak ugyan megjelent a Királynéval együtt az ablaknál, a hol a Portugalliai Constitúció, a mennyire már esmeretessé lett volt, Czikkelyenként felolvasatott előtte, s ő Felsege minden Czikkellyeket helybehagyó jeladás által megerössített. Azután a Koronaörökös is megjelent egy nagy Bibliával, s azt a nép előtt megnyitván s megcsókolván, hangos szavakkal illy esküvést mondott-el: „Atyámnak nevében s a magam tulajdon nevében esküszöm, hogy a jelenlévő Constitúciót megismerem.“ A Királyné is megjelent leányaival egyetemben az ablakban, de csak házi minden napi öltözettel, s ő Felsegek is zsebkeszkenőikkel való intés-sel jelentették a nép örvendezésében való részvételjeket.

Spanyol Ország.

A Párisi Quotidienne illy magános levelet közöl a Vinuesa meggyilkoltatásának környülállásairól, Bayonnéből Május 10-dik napjáról: „Itt tegnapelőt reggel lett közönséggessé a Vinuesa meggyil-

koltatásának híre, hanem én ezen dologról nem akartam írni a' Madridi leveleknek megérkezéséig; már most ezek is megérkeztek, 's a' következő környülállásokról beszélnek megegyezve: — „Az a' hír, hogy Vinuesát az alsó ítélőszéknél lévő Biró 10 esztendeig tartó várbéli fogásra ítélte, már még azon napon (3-dikban) estve közönséggé lett vala Madridban a' Patriota Klubokban, 's a' Liberálisok' fejei fennhangon gyalázták érette az Itélő Birót, és semmit próbálatlan nem hagytak, hogy követőjüket bosszankodásra ingerelhessék. Május' 4-dikén délelőtti 11 órakor a' Fontana-d'Oro Klubja gyűlést tartván, több tagok beszéltek, 's beszédjeik által arra a' veszedelemre tették figyelmetessé halgatójikat, mellyel a' Constitúció barátjai azon légység és kedvezés miatt fenyegetődnek, mellyel a' Birák annak ellenségei eránt viseltetnek. „Ezen criticus környülállások között (eképpen beszélt az egygyik Orátor) a' fő városbéli alsó ítélőszék' Birája Kánonok „Vinuesát, egy rettentő bűn alól feloldozzá! Illy módon hogyan lehet Constitúciónknak ellenségeit semmivé tennünk? „hogyan lehet Constitúciónkat megerősíteniünk?“ Ezen szavak egyszerre elragadták (exaltálták) a' halgatók' elméjét, 's azonnal illy kiáltozás töltötte-el a' szálát: Haljon-meg Vinuesa! 's haljon-meg a' Biró is, ha nem törvényes igasság szerént ítél. Némelly előrevigyázóbb gondolkodású Orátorok minden beszédbeli tehetséggel iparkodtak csendesíteni 's ezen erőszakos lépéstől eltartóztatni a' hevesebbeket, azt jóvallván, hogy terjeszszék a' dolgot inkább az Országlószék 's a' Cortesek' elejébe, de semmi foganatja nem volt jóvallásoknak, 's az ülés szörnyű kiáltozás és lármázások között rekesztetett-be. A' főbb Liberálisok 's név szerént az örző

sereg.'s a' városi milliczia, kikre a' rendnek és csendességnek fenntartatására való vigyázás van bizattatva, nem soká megtudták, hogy mi némű dolgok folytak a' Klúb' gyűlésében. Azonban Május' 4-dikén egész napon ezen kiáltozás hallatott minden közönséges helyeken: „Haljon-meg Vinuesa!“ Eleinten azonközben csak ennyiben maradt a' dolog: hanem későbbre a' legfelsőbb grádusra lépett a' dühösködés. A' főbb lázzasztók nyilván kimutatták, hogy ők minden akadályokat erőszakkal akarnak elhárítani, melly által az Országlószék őket a' magok czélzásoknak végrehajtásában meg akarná gátolni. Véghez is vitték, hogy követőjüknök egy csoportját összeseregeltetvén, az Országlószék által tétetett minden rendelések mellett, 's a' sok strázsacsoportok között, magoknak utat nyitottak a' szerencsétlen Vinuesa fogházához, 's az ott álló strázsacsoporton is, a' melynek vezérője nem nagy ellentállást mutatott, által rontván, a' fogház' ajtajit betörték 's az abban tartott foglyot legkegyetlenebb módon meggyilkolták. Ennek hallására az egész városban félelem és rettegés terjedett-el. Még a' Király 's familiája bátorsága sőt életére nézve is megijedtek vala sokak, midőn ezen rettentőséget hallották. A' Fő Kormányozó azonközben a' strázsacsoportokat megkettőztetvén kemény parancsolatokat hirdettetett-ki a' csendességnek helyreálltatása eránt, mellyekhezképpent a' nép a' strázsacsoportok által megszollitván, 's mint látszott ez úttal megelegetve lévén azzal, hogy a' vérszomjúzását a' Vinuesa vérenek kiontása által megolthatta, ellentállás nélkül szélyel oszlott. Május' 6-dikán, mint mondják, már ismét tellyes csendesség, az az, olly csendesség uralkodott Madridban, millyen az a' múlttság szokott lenni, melly a' nagy csa-

pásokat szokta követni. Az Országlószék nagy sebességgel az Orzágnak minden tartományába Kurirokat küldött a' Kormányozókhoz ezen történetet illető tudósításokkal. Minden egyenes gondolkodású emberek nagyon megilletődve vagynak. Az Országlószék reszket, és a' Cortesek' gyűlése, melynek sok tagjai oltalmazzák a' Republikai fakciót, Május' 5-dikén rendkívül való gyűlést tartván; a' dolgoknak ezen Madridban eléfordúlt állapotjáról tanácskozott."

A' Párisi Journal-de-Paris arról emlékeztetvén bosszankodva, hogy a' Constitutionel ugyan ott Párisban, csak valami hiúdsággal, vagy egészen bosszantó szározással szollott a' Vinuesa' meggyilkoltásáról — azután ekképpen folytatja szavait: „Mi, kik egy embernek életét, ha mindjárt pap volna is, valamire becsüljük, fájdalmas szívvél nézünk végig azon pálya' útján, melyet a' mi Spanyol szomszédainak már által futottak. Spanyol Ország még néhány hónapoknak előtte 1890-ben vala; már most 1892-tőig jutott. Valyon meg fog-e itt is állapodni? Már most álljon elé akár ki, 's magasztalja nekünk a' nagy és vitéz lelkű Spanyol Országot; kecsegtessen bennünket az ő boldog állapotjával. Egy Király, a' kit mocskoltatás 's egyéb méltatlanságok várnak, ha palotáján kívül mutatja magát; egy zabolatlan nép, a' melly titokban talám még valamelly nagy bűnhődést forgat elméjében; egymás ellen fegyverbe öltözködött tartományok; mindenfelé veszedelmes országotak; egészen megcsökkent kereskedés; a' Cortesek' gyűlésében a' sok szóval gazdag beszédek, de a' mellyek csak ijeszteni, segíteni pedig éppen nem tudnak; a' nép közt szüntelen való rettegés és gyilkolás, 's több effélék azok a' rajzolatok, a' mellyekkel azok a' boldogságok, a'

mellyekkel bennünket, csereképpen, mint a' szabadságunk legnagyobb grádusával 's olly boldogságok helyett kínálgatnak, a' millyenekkel csak valamelly nép valaha élhetett."

Mint Burgosból Május' 5-dikén irták, az ott lévő Kormányozó olly tudósítást vett Generális Empecindadótól, hogy ő a' Páter Merino bándáját Novreda és Cebrecos között utólérvén, megtámotta, megverte 's 40 embereit, kik között két papi személyek is találtatnak, elfogta. Maga Merino 19 lovasokkal együtt most is mődot talált az elfutásra, hanem üzöbe vétett. A' verekedésnek hevesnek kellett lenni, minthogy az elesetek száma 136-ra tétettetik. A' két elfogatott papok, kinek neveik Ugarte és Rejon, az Lermai Prébendarius, e' pedig Franciskáus Barát, egy más, harmadik pappal együtt, a' ki hét sebet kapott, ezen tudósításnak megindulásakor vitettek-be Burgosba.

A' Journal-des-Debatsban is találtatik egy tudósítás, a' melly Május' 10-dikén indult Bayonnéből, 's hasonlóképpen a' Merino bándájának elszélesztetéséről beszéll, 's azt teszi hozzá, hogy Merino egész az utolsó megverettetésig azzal a' reménységgel biztatta magát, hogy Empecinado is az ő részére fog állani, 's még is ő általa veretett-meg. Salvatierában és Vittoriában katonai Biztosságok fogtak hozzá az Alavai támodóknak megitéléséhez. Burgosban mind elfogták a' Kánonokokat és Barátokat. Annak az 500 emberekből álló nagy bándának, a' melly Aprilis' 26-dikán Salvatierában magát a' győzedelmesek' kegyelmességére bizván, magát fogságra adta, a' pere már lefolyt, 's 23-mán ítéltetek halálra, kik közt van Tabellina nevű Barát is öt Plébánusokkal együtt. Kapitány Sotomayor, a' ki ezeknek elfogattatásában nagyon munkás volt, mindjárt azután a'

Pater Salazar 250 emberekből álló bándájának kergetésére menvén, azt is megtámodta 's megvervén, annak három vezelőjét elfogta, kik közt Luzuriaga nevű Advokatus nevezetik, a' ki magát Alavai Kommandáns Generalisnak nevezte. —

Valami útasok, kik Május' 6-dikán hagyták oda Madridot, azt beszélték, hogy holmi salak népcsoportok a' 4-dikben történt lármák' alkalmatosságával a' Kastély előtt megjelenvén, rút mocskolódásokra fokadtak a' Király és Don Carlos ellen: hanem az előjárók fegyveres sergekkel jelenvén ott meg, őket elkergették 's a' csendesség az után tellyesen helyre állott. Azt is mondják, de ennek még megvalóságosulás kívántatik, hogy ugyan ezen lármás napon, 4-dikben, közönséges ülésben határozták volna meg a' Cortesek, hogy, ha kívántatni fog, egész gyűlésekkel a' Királyi palotába mennyenek 's a' Királyi palotát tulajdon testekkel védelmezzék.

Ujabb Tudósítások.

Brasilia. — Leopoldina Auszriai Császári Fő Hercegaszszony, a' Királyi Koronaörökös Herceg' Hitvесе, Márczius' 6-dik napján lebetegedvén, Princzet szült szerencsésen. Némelly új tudósítások folytában úgy itélnek, hogy a' Király és Familiája vissza fognak jöni Lisbonába mások ellenben azt erősítik, hogy Márczius' 9-dikén estve a' maga' külső dolgokra ügyelő Ministerével tartott Conferentziájában, arra határozta magát ő Felsége, hogy Brasiliában megmaradjon.

Spanyol Ország. — A' Cortesek-Május' 5-dikén tártatott ülésében rövid szókkal való jelentést tett a' Plántatartományok' Ministere a' Vinuesa' meggyilkoltatásáról, jelentvén egyszersmind, hogy ő Felsége reábizta volna, hogy ezen történetről egy, egyenesen ő Felségétől való különös tudósítást adjon által a' gyűlésnek.

Ezen tudósítást a' Minister maga felolvastta. Summás-foglalatra ennyiben állott: „Ő F. ge legmélyebb fájdalommal értette a' „tegnapi napon történt rettentő attentatutumot; ha az illy elvetemedések példásan meg nem büntettetnek 's illy módon „jövendőre nézve elejek nem vétettetik, „a' Constitúciónak meg erősítetteti lehetetlen leszen, 's a' Külső Hatalmasságoknak ekképpen nagyon rossz képzéledés „sel kell lenniük a' Constitúziós Systema „folyamatjáról 's általjában a' Spanyol „szági dolgokról. Egyéberánt, ő Felsége „tegnap még késő estve is beszéltgetett a' „palotájában strázsáló sergekkel, 's úgy „tapasztalta, hogy nagyon jó indulattól légyenek lelkesítette.“ — végezeztire bizonyossá tette a' Minister a' gyűlést, hogy az Országlószék minden tisztikarokat meghívott, hogy hasonló bünhödéseknél elkerültetésére minden féle hathatós eszközöket vegyenek elé. — Azután illy beszédekre fokadtak némelly tagok — Arnedo: „Bizonyos, hogy már jó reggel közönségesen tudva volt, hogy a' szerencsétlen Vinuesát a' fogházban meg akarják gyilkolni. Illy környülállások közt tehát nagyon különös, hogy éppen az Országlószék 's a' tisztikarok nem tudtak volna semmit a' dologból; ha hát tudtak, miért nem éltek ellene hathatós eszközökkel? Szükséges leszen ezen dólgot szoros vizsgálat alá vétetni.“ — Cneste (az Elölülő): „En úgy itélek, hogy ok van arra, hogy a' Ministerek vád alá vettettessenek.“ — Az előbb nevezett Minister: „En és Minister társaim nem tartottuk a' veszedelmet olly szorgatónak, mert különben elejét venni iparkodtunk volna.“ — Gróf Toreno: „Nem csak Madridban hanem az egész Országban hatalmat kezdett a' nép magának venni a' fő igazságszolgáltatásra 's számkiyettetési laistromoknak kö-

szittésére. Hihető-e az, hogy, mint az itt jelenlévő Minister erőssité — a' támodóknak ezen özszeesküvéséből a' Ministerium semmit se' tudott volna, holott ezen gyűlésben lévő Követek közt csak egy se' találtatik, a' ki ezen dolog felől bizonyost ne' tudott volna? — „A' Hadi Minister: Kéven a' gyűlést, hogy ne hebe-hurgyálkodják, és a' Madridi Hősi (hérosi) nép gondolkodását ne rágalmazza. — Arispe: „A' Spanyol nép nem kíván több áldozatot, csak igazságot és hogy minden ember, ki a' Constitúciós systemával ellenkezik a' törvény büntető palosának adattassék által.“ — Ugyan ezen Arispe nagyon kikelt Arias ítélő Bíró ellen, azzal vádolván, hogy ő lett volna a' Vinueza gyilkosa, minthogy maga megval-lotta, hogy ezen ember halált érdemlett, s még is azután a' büntetését meggyengítette. — (A' többi következik).

B é c s. U. Cluj / Centrul de Cercetari si Dezvoltare Regionala

Császár és Király ö Felsőge illy kéz-irásokat küldött az alább megnevezett Fő Uraságokhoz: —

„A' külső dolgokraügyelő Ministerhez

Metternich Herceghez: —

Bécs, Május' 21-dikén 1821. Azon érdemek, melyeket az Ur a' maga 12 esztendő alatt való Ministersége alatt reám és a' Státusra nézve a' közönséges békességnek helyreállitása s a' békességes özsze-csatolódásnak köztem és az egyéb Európai Hatalmasságok s Státusok között való megerössittetése által szerzett, azon félbezakadás nélkül való gondoskodás által is megszaporítottak, melyet az Ur különösen a' lefolyt két esztendő alatt a' közönséges csendességnek fenntartására s a' törvényes igazságnak a' Státusok külső és belső csendességének megzavaróji indulatos mesterkedéseiken való győzedelmes-kedésre, fordított. —

„En mint kötelességet úgy tartom, azon szempillantásban, mely a' jövődöbéli csendességnek fenntartására olly fontos határozású vala, az Ur eránt, a' magam megalégedesemnek és bizodalmanak nyilvánosságos bizonyosságát kimutatni. En tehát ehezképpest a' magam Házi-Udvari-és Státus Cancellariusommá nevezem az Urat, melynek foglalatosságait az Ur eddig is, illy szerencsés következtésekkel és hü-séges elszánással folytatta. — Ferencz, m. p.

„A' Financiai Ministerhez Gróf Stadionhoz:

„Laihach, Május' 20-dikán 1821. Itt folytatott tanácskozásaink' végződésének pillantatjával élek mint arra való alkalmatossággal, hogy az Urnak a' maga' fontos munkálódása kerületében bizonyított szolgálataiért való tellyes háládatosságomat kimutassam. Az utolsó időbéli történetek sokkal másképpen mutatták volna ki magokat, ha az Ur a' reá bizattatva lévő hivatalnak megvilágosodott kormányozása által, a' Státusnak, egy, a' maga' következtéseire nézve elláthatatlan rosznak való ellentállásra megkivántató eszközök eránt bizonyosságot nem szerzett volna. Ezen időbéli veszedelmek, csak a' Státus' Administrációja' minden részeinek azon egy közönséges célra való törehedéseik által, győzettek meg. Az Ur' tulajdon érzése megnyugtató bizonyosságot fog az Urnk adni affelől, hogy az Ur bölcs előrenézése a' próbatételnek jó kiütésére sokat tett, és nékem valóságos gyönyörűségemre szolgál az Urat affelől meggyőzni, hogy melly nagyon osztoz-zak én ezen érzésben. — Ferencz, m. p.

„Feldmarschal Gróf Bellegardéhoz:

„Laibach, Május' 20-dikán 1821. Az itt folyt foglalatosságoknak elvégzödésekkel nem akarom elmulatni az Ur-eránt- való tellyes háládatosságomat kimutatni, a-

zon szolgálatokért, mellyeket az Ur nékem ezen fontos és veszedelmés történétek között megújítva tett.

„Azon eszközök, mellyeket az Ur ezen történétek között mind maga elintézt mind pedig hűségesen élémozditott, valódiképpen elősegítette az én győzedelmes próbatételeimnek fogantatosságát. Ha az én ármádáim a' maga jól megérdemelt dicsőségét most újabban megerősítette, annak egy része igasságosan az Ur által minden vigyázással tétetett intézeteknek tulajdoníthatatik. — Ferencz, m. p.“

„A' Policziai Udvari Cancellaria' Elölülőjéhez Gróf Sedlnitzkyhez:

„Schönbrunn, Május' 24-dikén, 1821.

Azon hűséges és megvilágosodott szolgálatok, mellyeket az Ur erántam és a' haza eránt az Ur által viseltetett fontos hivatalban mutatott, arra indítanak engem, hogy az Urnak a' magam' meglegedéséről nyilvánosságos bizonytságot tegyek. Ehézképpent megajándékozom az Urat az én Császári Leopold Rendemnek nagy keresztjével. — Ferencz, m. p.

„Lovasság' Generálisához BáróFrimonthoz:

„Laibach, April. 14-dikén 1821. A' hamarsággal és minden katonai előrevaló vigyázással s rendel, az Ur' fő vezérleése alatt illy szerencsésen végrehajtatott munka, az én kívánságaimnak és várokozásomnak tellyesen megfelelt.

„Az Ur és az ármáda, magokviseletjek által, erántam, a' Monarkhia eránt, s a' dolgoknak azon közönséges környüllállásai között, mellyek közt a' próbatétel elkezdődött vala, egész Európa eránt új érdemet szerzetek magoknak.

„Midön én az Urnak, mint háládatosságom' nyilvánosságos bizonytságot az én Vas Koronám' Rendjének nagy keresztjét által küldöm, az Urra bizom, hogy ármádámnak, melly az Ur' vezérleése alá tar-

tozik, azon gondolkozást, mellyet az Urnak ezennel tudtára adok, nevemben nyilatkoztassa ki. — Ferencz, m. p.

„Feldmarschall-Lieutenant Gr. Bubnához:

„Laibach, Aprilis' 16-dikán, 1821. A' hűség ragaszkodásnak, bölcsességnek, és valódi érdemnek azon megújított bizonytságai, mellyeket az Ur erántam, az utolsó időknek lefolytok alatt mutatott, tellyes megesmerésemet megérdemlik. Az Ur tulajdon érzésének kell az Urnak tanúbizonytságot tenni affelől, hogy melly tökéletesen betöltötte az Ur a' maga kötelességeit.

„En az Urnak mint háládatosságom' nyilvánosságos bizonytságot az én Leopold Rendem' nagy keresztjét fogom által küldeni, s háládatosságomat nem fogom csak ezen megtiszteltetési jegyre szorítani. — Ferencz, m. p.

„A' Lombardiai Gubernium' Elölülőjéhez Gróf Strasoldo-hoz:

„Laibach, Május' 20-dikán 1821. Az Ur az utóbbi mozdulások' idején legbeszélőbb bizonytságot mutatta a' maga munkálódási kerületébe tartozó foglalatosságok' tellyesítésében való alkalmas voltának. Midön az Ur eránt tellyes meglegedéssemnek bizonytságot szándékszem megmutatni, megajándékozom az Urat az én Szent István Rendem' Kommandátori keresztjével. — Ferencz, m. p.

Insinuatio Termini Concur-
sus pro supplenda in Nationali Museo
Hungarico, Camerae Naturae et artis Pro-
ductorum Custodis Statione celebrandi.

Serenissimus Archi-Dux Dominus Reg-
ni Hungariae Palatinus, Musei Nationalis
Hungarici Protector, vacans post obitum
Josephi Jónás in Camera Naturae, et ar-
tis Productorum Custodis Officium, indicto
in diem Nonam Augusti anni 1821 Con-

cursum, Pestini in aedibus Regiae Scientiarum Universitatis celebrando, supplementum Benigne praecipere dignatus est. Individua quae ad hanc Stationem aspirant, ante praestitutam pro attracto Concursu diem; apud Musei Nationalis Hungarici Directorem se insinuabunt, et Tabellari Consignationi, per eundem exhibendae Nomina sua inscribenda, caeterasque ejusdem Rubricas explendas habebunt, horam qua Concursus initium sumet, ab antelati Instituti Directore intellectura. Individua concursura tum orale, tum scriptum examen ex historia trium Naturae Regnorum, et Technologia Latino sermone subibunt.

— Ad hunc Concursum solummodo firmae valetudinis, et bene morati, linguarum Latinae, Hungaricae, et Germanicae probe periti, atque super Academico Cursu Philosophico, laudabili cum profectu absoluto, medio praescripta modalitate extradatarum testimonialium semet legitimituri viri admittuntur. — Cum superius memorato Custodis Officio connexum est: Salarium in annis Mille florensis in Valuta Viennensi defixum, ac insuper gratuitum in aedibus Nationalis Musei Hungarici assignandum quarterium, nec non quatuor lignorum focalium orgyae quatuor annis gratuito subministrandae.

H i r d e t m é n y .

Az alább írott által Praenumeratio mellett kiadandó Encyclopediai Munka végett, mely a következő Titulus alatt:

„A' legszükségesebb Tudományoknak Veleje.“

Az ezen Esztendei Julius hónapban nyomtatásban három réztáblákkal több részletekkel fog megjelenni.

A' Könyv' Foglalmánnya.

I. s ő Rész. A' Föld természeti le-
Nr. XLII.

írása (Physica Geographia) * Természet Tudománnya (Physica). A' Természet leírása, vagy is Természet Historiája, minden részeivel. A' Tsillagos Ég esmérte (Astronomia).

II. dik Rész. Az Emberről való Tudomány (Antropologia). A' Gondolkodás Tudománnya (Logica) minden részeivel. A' Művek, és mesterségek Tudománnya (Technologia). A' Föld színe leírása, (Geographia Politica) melyben foglaltatnak a' Földnek minden Rései a' nevezetes Folyó vizekkel, és Tengerekkel együtt. A' Történetek Tudománnya (Historia) a' leg régiebb időktől fogva a' mostani ideig.

Ezen mintegy 20 vagy 22 Árkusokból állandó, s Funke, Neuman, Fábri, s más nevezetes Írók munkáikból valóban nagyobb fáradsággal kidolgozott, és a' Magyar iskolák számokra is nagyon hasznos Könyv' nagyobb Octavában (nyoltzad részben) bocsátatik ki itten Sopronyban.

Praenumeráltatik egy Könyvre Író-papiroson 4 fl. 15 xr. Nyomtató papiroson 3 fl. Béváltó Czédulában.

A' Praenumeratio ideje lefolyta után ezen Könyvnek ára Írópapiroson 5 fl. 15 xr. Nyomtató papiroson pedig 4 fl. határozatik meg.

A' Praenumeratiot bészédő Urak 10 Exemplártól egyet, 20-tól kettőt 30-tól háromot 40-től négyet ingyen, 50-től 100-tól vagy ezeken föllyül pedig a' bevett kész pénzből 10 Procentumot, vagy ha Esztiek úgy tetszenék a' procentumok erejéig több Exemplárokat veendének. A' praenumerált Könyveket mindazonáltal Sopronból a' tulajdon költségeken tölem Julius' végéig elvitetni ne terheltessenek; a' bé veendő pénzeket pedig ide Sopronba Nemzetes, és Vitézljő Szalay János Ur-

nak T. N. Sopron Vármegye Szolga-Birájának kezéhez Frankirozva, nem különben a' Praenumerálóknak Neveiket Rangjokkal együtt, mivel azok a' Könyvbe benyomtatattani fognak, Junius' utólláig béküldeni szivessen kérettetnek, a' hol a' béküldött pénzről, és a' praenumerált Exemplárokról nyomtatott quientantiát veendenek.

Praenumeráltatik.

Sopronban N. V. Pethő Bálint Urnál T. N. Sopron Vármegye V. Perceptoránál. Tisztel. Szeibold Pál Professor Urnál. N. V. Gábriel Lajos Esküdt Urnál. Schrabsz Könyvkötő Urnál, és magánál az alább írott nál.

Budán. Burián Pál, Könyváros Urnál. Esztergomban. Fő Tisztel. Szalóky Conrad, a' Benedictinus Szerzetesek Gynasiuma Directoránál.

Földváron. Fő Tisztel. Herkecz Imre, helybéli Plébános, és Iskolai Director Urnál.

Fehérvárott. (Székes) Lang Ágoston, Könyvkötő Urnál.

Győrött. Schveiger András, Könyváros, és Schatten József, Könyvkötő Uraknál.

Kaposvárott. Nemzetes Szabó Ferentz, Iskolai Director Urnál.

Kanizsán. Szent-Mihályfalvai Könyvkötő Urnál.

Keöszögön. Ludvig Sámuel, Könyvkötő Urnál.

Keszthelyen. Földesy István, Könyvkötő Urnál.

Komáromban. Töltésy István, és Bóday János Könyvkötő, és Bachich István, Patikárius, Uraknál.

Körmenden. Tiszteletes Ivánits Mihály, Predikátor Urnál.

Kis-Tzelbe. Nemes Bánovits, Vasáros Urnál.

Magyar Ovárott. Fő Tisztel. Grosser János, Philosophiát tanító Professor, és Director Urnál.

Palotán. Tisztel. Vétsey Sándor Predikátor Urnál.

Pápán. Nemzetes Zsoldos N., és Szombathi, Könyvkötő Uraknál.

Pesten. Boldogult Kis István Ur Özvegyénél és Fiánál Kis József Urnál.

Pozsonban. Landes József, Könyváros Urnál.

Pétsett. Gundl Ferdinand, Könyvkötő Urnál. Sárvárott. Tisztel. Takáts Mihály, Predikátor Urnál.

Siklóson. Tóbi János Könyvkötő Urnál.

Szombathelyen. Nemzetes Zsoldos István, Könyvkötő Urnál.

Szala Egerszegén T. V. N. Hány Farkas Urnál Ts. Ns. Szala V. Archiváriussánál.

Somoriában (Tsalóközben) Rösler Mihály, helybéli Tanító, és Notárius Urnál.

Váztzon. Bodendorfer Károly, kereskedő Urnál.

Veszprémben. Tisztel. Kápli István, Predikátor; és Vázsonyi István, könyvkötő Uraknál.

N. B. Ha az itten megnevezett's Praenumeratiót eszközlő Urakon kívül mások is kívánának Praenumeransokat szerezni, azoknak is ugyan a' fent látható ajánlások tételnek. Költ Sopronban Apr. 21-dikén 1821.

Bachich József,
T. N. Sopron Vármegye Esküdtje.